

▼ poročilo

SREČANJE REGIONALNEGA SVETA OCLC EMEA

Drugega srečanja Regionalnega sveta OCLC EMEA (Europe, Middle East and Africa), ki se je odvijalo v Nemški nacionalni knjižnici v Frankfurtu od 2. do 3. marca 2011, se je udeležilo skoraj dvesto knjižničarjev.¹

Pred uradnim začetkom srečanja sta v sekciji **Karen Calhoun** in **Glen Patton** iz OCLC predstavila razvojne usmeritve na področju metapodatkov ter aktivnosti v zvezi s kakovostjo kataloga WorldCat. Številne raziskave kažejo, da zbirke, ki jih potrebujejo uporabniki, daleč presegajo fizične zbirke v knjižnicah. Trenutno predstavljajo knjige kar 85 % bibliografskih zapisov, ki jih prispevajo knjižnice v katalog WorldCat. Tudi večina katalogizacijskih storitev še vedno podpira le konvencionalne postopke dela, vezane na fizično zbirko, medtem ko je podpora pri kreiranju in upravljanju metapodatkov za e-vire še zelo omejena. Metapodatke za e-vire običajno pridobivajo in upravljajo na ravni zbirke, aplikacije za te namene so zelo kompleksne, drage in med seboj nepovezane. Trenutno še ni sistematičnih in kooperativnih rešitev, kot to velja za konvencionalno gradivo. Vizija OCLC na področju metapodatkov temelji na nadgradnji metapodatkov za fizične zbirke v katalogu WorldCat z metapodatki za licencirane in digitalne knjižnične zbirke, na večji odprtosti podatkov in servisov, na učinkovitejšem usklajevanju lokalnih in regionalnih katalogov s katalogom WorldCat, na novi funkcionalnosti za učinkovito kreiranje, upravljanje in izmenjavo metapodatkov na ravni zbirke in posamičnega objekta, na storitveno nevtralnem odprtem računalniškem okolju in na skrbi za nenehno izboljševanje kakovosti kataloga WorldCat. Ko gre za kakovost, ločijo več vrst uporabnikov: knjižničarje (katalogizatorje in vse druge knjižničarje), splošne uporabnike spleta (strokovnjake ter uporabnike, ki iščejo kar koli) in posameznike, ki iščejo znano enoto. Tako so v letih 2009 in 2010 na osnovi ugotovitev iz študij o uporabnikih izvajali številne aktivnosti za izboljšanje kakovosti kataloga WorldCat: združevali podvojene zapise za vse vrste gradiva, dodajali povezave do online vsebin, kazal vsebine, povzetkov in naslovnice, povečali število formatov ter število zapisov za neangleške vsebine. V okviru projekta GLIMIR (Global Library Manifestation Identifier) nameravajo dodati identifikacijo vsem pojavnim oblikam virov ter

ločiti vzporedne zapise (za različne jezike katalogizacije) in reprodukcije. Na ta način bodo zmanjšali število podvojenih zapisov ter izboljšali povezljivost med WorldCat.org in posameznimi katalogi. V omenjenem obdobju so v WorldCat dodali metapodatke za preko štiri milijone e-knjig, preko 440 milijonov člankov in 68 tisoč revij ter izločili preko pet milijonov podvojenih zapisov.

Sledila je predstavitev Univerzitetne knjižnice Univerze v Amsterdamu, v kateri so prikazali prehod knjižnice na format MARC 21 – v prvi fazi pri izmenjavi podatkov, v drugi fazi pa tudi v okviru katalogizacije.

Srečanje sta odprla **Elisabeth Niggemann** (direktorica Nemške nacionalne knjižnice) in **Eric van Lubeeck** (direktor OCLC EMEA). Sledila je predstavitev **Gwende Thomas** o programu dela OCLC EMEA za leto 2011 in predstavitev **Berndta Dugalla** o aktivnostih Globalnega sveta OCLC.

Vabljen predavanje o računalniški grafiki in internetu prihodnosti (3D internet – 3D dokumenti) je imel profesor računalniških znanosti **Dieter Fellner**. Prikazal je nekaj praktičnih primerov sinergije med vizualnim računalništvom in knjižničarsko znanostjo. Sledilo je predavanje o mobilni tehnologiji v knjižnicah, ki ga je imel **Mike Teets**, podpredsednik za inovacije pri OCLC. Knjižničarje je opozoril na nujnost priprave ustrezne strategije za podporo mobilnim napravam ter na nujnost poenostavitve katalogov za namene mobilnih naprav. Predvideva, da bodo v dveh ali treh letih malim knjižnicam zadoščale aplikacije na mobilni napravi in tabličnem računalniku. Poskusni projekt OCLC je objavljen na spletu.²

V drugem delu so **Thom Hickey** (glavni raziskovalec OCLC), **Emmanuelle Bermes** (Nacionalna knjižnica Francije) ter **Simon Bains** in **Michael Fourman** (Univerza v Edinburgu) predstavili nove koncepte v obravnavi podatkov z vidika odprtosti in povezljivosti.

Drugi dan srečanja je bilo na programu najprej poročilo predsednika OCLC **Jayja Jordana**,³ ki je veliko časa posvetil predstavitvi prihodnjih knjižničnih sistemov,

ki bodo omrežni, s fleksibilnimi postopki dela, bolj učinkoviti za upravljanje gradiva, s sinergijskimi učinki zaradi izmenjave podatkov med aplikacijami različnih knjižnic, z uporabo registrov in repozitorijev OCLC, vključno s katalogom WorldCat, ter možnostjo integracije v lokalna okolja. Za ta namen razvija OCLC komponente Web-Scale, ki vključujejo: WorldCat, nabavo, upravljanje licenc, katalogizacijo, WorldCat Local, dostopnost, izposajo, dostavo, prezervacijo, informacijski center, odpis in kooperativo.

Naslednjo predstavitev je imel **Robin Murray**, podpredsednik OCLC za upravljanje globalnih proizvodov,⁴ ki je govoril o dolgoročni viziji sodelovanja knjižnic z OCLC pri izgradnji računalniškega okolja Web-Scale in nato ta fenomen tudi pojasnil. OCLC se v svojih vizijah in strategijah nanjo navezuje že nekaj let. Uporabil je definiciji Lorcan Dempseyja in Chrisa Andersona ter Web-Scale ponazoril s sliko mestnega središča, v katerem so veliki in močni (eBay, Amazon, Google, Wikipedia itd.), med njimi pa ni knjižnic. Skupni imenovalec v računalniškem okolju Web-Scale so **podatki, uporabniki in infrastruktura**. V primerjavi z Web-Scale vsebuje računalništvo v oblaku samo element infrastrukture. Z vsemi tremi elementi razpolagajo knjižnice, le da so podatki, uporabniki in infrastruktura porazdeljeni na več kot milijon knjižnic po svetu. Ocenil je, da knjižnice po svetu dnevno izvedejo približno 19 milijonov transakcij oziroma preko 5.000 transakcij na sekundo, kar pomeni, da gre za veliko, vendar zelo razdrobljeno skupnost. Web-Scale je za knjižnice odločilen, saj v spletni ekonomiji bogati postajajo še bolj bogati, revni še bolj revni. OCLC je edina ustanova na svetu, ki lahko ponudi Web-Scale za knjižnice, kar je po eni strani priložnost, po drugi pa tudi obveza. OCLC-jeva strategija temelji na odprtosti in prilagodljivosti uporabe kataloga WorldCat. Odprtost pomeni, da bodo sistemi zunanjih partnerjev (angl. *3rd party systems*) lahko uporabljali osrednje servise in tako omogočili, da bodo lahko uporabniki dodajali servise in aplikacije in da bo možno WorldCat uporabljati v različnih omrežnih servisih. Cilj OCLC je izgradnja aplikacij, ki bodo hitre, nadgradljive, brez napak in primerne za javno uporabo. Ideja o novem računalniškem okolju temelji na želji po inovacijah in integraciji, po ponudbi in izmenjavi inovacij ter želji po uporabi inovacij drugih. **Robin Murray** je povedal, koliko knjižnic že uporablja razvite izdelke novega okolja (WorldCat.org, WorldCat Local, izposoja in nabava) ter predstavil časovni načrt namestitve za izdelke v razvoju (upravljanje baze znanja, upravljanje licenc, odprto okolje). Ob koncu je zastavil vprašanje, kako doseči Web-Scale za knjižničarstvo oziroma kako povezati milijon knjižnic po svetu. Odgovoril je, da je to stvar organizacije in trdega dela in da je tudi OCLC nastal prav na osnovi ideje enega človeka.

V nadaljevanju smo se udeleženci srečanja razdelili v štiri skupine: v skupino za kakovost kataloga WorldCat, v skupino za modele zaračunavanja storitev OCLC, v skupino za komunikacijo z Globalnim svetom OCLC in v skupino za raziskovalne aktivnosti OCLC. Udeležila sem se skupine, kjer smo obravnavali kakovost kataloga WorldCat. Moderatorja **Karen Calhoun** in **Glen Patton** sta sodelujočim v skupini razdelila vprašanja in poskušala razgovor napeljati na splošne teme o kakovosti, kar jima ni uspelo, saj smo tisti, ki smo se odzvali, kritizirali kakovost kataloga ter neodzivnost in neustrezno komuniciranje osebja OCLC v zvezi s tem problemom. Nekateri so izrazili nezadovoljstvo tudi zato, ker je treba vpis bibliografskih zapisov v WorldCat plačati. Največji problem kakovosti so vzporedni zapisi zaradi različnih jezikov katalogizacije, čeprav gre za isti bibliografski vir, ter neustrezno prikazovanje podatkov o zalogi. Predstavnik OCLC sta poskušala udeležence prepričati, da si OCLC prizadeva rešiti probleme kakovosti, pri tem pa dodala, da WorldCat ne bo nikoli popoln. Obljubila sta tudi, da se bodo potrudili izboljšati komunikacijo.

Pomembnejši poudarki iz poročil štirih skupin so: zahteva po izboljšanju kakovosti kataloga WorldCat, zahteva po več aktivnostih OCLC, posvečenih mlajšim uporabnikom, ter zahteva po bolj transparentni in jasni razmejivni funkcij OCLC kot kooperative in kot poslovnega sistema. Poročilom je sledila predstavitev treh kandidatov, ki so se prijavi za člane Globalnega sveta, od katerih bosta dva izvoljena.

Pred zaključkom srečanja je bilo na programu še vabljen predavanje **Lestra Maddena**, ustanovitelja in urednika *Augmented Planet*, o konceptu nadgrajene resničnosti (*Augmented Reality – AR*). Prihodnost uporabe različnih tehnologij je predavatelj ilustriral z zelo zanimivimi praktičnimi primeri.

Opombe

- 1 <http://www.oclc.org/uk/en/multimedia/2011/emearc2011.htm>
- 2 <http://experimental.worldcat.org>
- 3 http://www.oclc.org/uk/en/multimedia/2011/files/emearc/Jay_Jordan_EMearc2011.pdf
- 4 http://www.oclc.org/uk/en/multimedia/2011/files/emearc/murray-Collaboratively_Building_Web-Scale_With_Libraries.pdf

Marta Seljak